

Anders Hildingsson
Naturskydd och tillsyn
Naturavdelningen
010-223 63 39

Enligt sändlista

Bildande av naturreservatet Klevenbranten i Jönköpings kommun

Beslut

Länsstyrelsen förklarar med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken (1998:808, MB) området Klevenbranten, som det avgränsas på bifogad karta (bilaga 1) och med de gränser som slutligen utmärks i fält, som naturreservat.

Syftet med naturreservatet är att:

- bevara och vårda gammal ädellövskog med fuktigt mikroklimat
- bevara och vårda en gammal blandskog i brantmiljö med solexponerade tallar och senvuxna ekar
- bevara biologisk mångfald knuten till dessa naturtyper

Syftet ska uppnås genom att:

- skogen ska bevaras genom i huvudsak fri utveckling, men begränsning av granföryngring får ske.

För att tillgodose syftet med naturreservatet beslutar Länsstyrelsen med stöd av 7 kap. 5, 6 och 30 §§ MB samt 22 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m., att nedan angivna föreskrifter ska gälla för naturreservatet (se **Naturreservatsföreskrifter**).

Länsstyrelsen fastställer, i enlighet med 3 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m., bifogad skötselplanen (bilaga 2), för områdets långsiktiga vård.

Länsstyrelsens beslut den 4 juni 2013 (dnr 511-448-2012) om förbud att utan Länsstyrelsens tillstånd vidta vissa åtgärder inom det blivande naturreservatet Kleven upphör att gälla i och med att detta beslut vinner laga kraft.

Naturreservatsföreskrifter

A. FÖRESKRIFTER ENLIGT 7 KAP. 5 § MB OM INSKRÄNKNINGAR I RÄTTEN ATT ANVÄNDA MARK- OCH VATTENOMRÅDEN

Inom naturreseptatet är det förbjudet att:

1. bedriva skogsbruk eller på annat sätt skada eller transportera bort hela eller delar av träd eller buskar
2. borra, spränga, gräva, schakta, dämna, utfylla, tippa eller utföra annan mekanisk markbearbetning
3. anordna upplag av något slag
4. dika eller dikesrensa
5. bedriva täkt av något slag
6. uppföra byggnad, parkerings- eller campingplats eller annan anläggning. Förbudet gäller inte jaktturn
7. framföra motordrivet fordon. Undantag för uttransport av fällt vilt med mindre fordon på fastmark
8. anlägga mark- eller luftledning, mast eller antenn
9. anlägga väg, led, bro eller spång
10. plantera in för området främmande arter
11. använda bekämpningsmedel, kalk eller andra växtnärlingsämnen
12. uppföra stängsel eller annan hägnad annat än för jordbrukets behov
13. ha permanent utfodring och åtel

B. FÖRESKRIFTER ENLIGT 7 KAP. 6 § MB OM FÖRPLIKTELSE FÖR ÄGARE OCH INNEHAVARE AV SÄRSKILD RÄTT ATT TÅLA VISST INTRÅNG

Ägare och innehavare av särskild rätt ska tåla att följande anordningar utförs och att följande åtgärder vidtas:

1. utmärkning av naturreseptatet enligt Naturvårdsverkets anvisningar
2. uppsättning och underhåll av informationstavlor i anslutning till Narbäcken-Holkabergs naturreseptat och Boerydsbergets naturreseptat
3. röjning av ung gran
4. bekämpning av invasiva och främmande arter
5. genomförande av undersökningar av djur- och växtarter samt av mark- och vattenförhållanden, inklusive uppföljning av bevarandemål

***C. ORDNINGSFÖRESKRIFTER ENLIGT 7 KAP. 30 § MB OM
RÄTTEN ATT FÄRDAS OCH VISTAS INOM
NATURRESERVATET SAMT OM ORDNINGEN I ÖVRIGT
INOM NATURRESERVATET***

Inom naturreservatet är det förbjudet att:

1. förstöra eller skada fast naturföremål, träd eller buskar eller delar av träd eller buskar
2. ställa upp husvagn eller husbil
3. plocka eller samla in mossor, lavar eller svampar, med undantag av matsvamp för husbehov samt för insamling av enstaka exemplar för den artbestämning som inte låter sig göras i fält.
4. samla in insekter med fällor som dödar
5. varaktigt sätta upp tavla, skylt, inskrift, affisch eller därmed jämförlig anordning

Föreskrifterna under A och C ovan ska inte utgöra hinder för förvaltaren av naturreservatet att utföra de åtgärder som behövs för att uppnå syftet med naturreservatet och som framgår av föreskrifterna B1-5 ovan. Föreskrifterna ska inte heller utgöra hinder för normalt underhåll av befintliga vägar, stigar, elledningar och stängsel.

Föreskrifterna ska till och med år 2020 inte heller utgöra hinder för röjning av igenväxningsvegetation i befintlig betesmark.

Från föreskrifterna undantas åtgärder för vetenskaplig undersökning eller motsvarande för vilka tillstånd erhållits av Länsstyrelsen. Vid insamling av enstaka växt-eller djurexemplar för den artbestämning som inte låter sig göras i fält bör fynden rapporteras till Länsstyrelsen och/eller Artdatabanken.

Undantag gäller även från föreskrifterna för temporärt åtel och tillhörande vakkoja efter godkännande av reservatsförvaltaren.

Länsstyrelsen vill erinra om att även andra lagar, förordningar och föreskrifter än naturreservatsföreskrifterna gäller eller kan komma att gälla för området.

Uppgifter om naturreservatet

ADMINISTRATIVA DATA

Namn	Klevenbranten
Areal	16,4 hektar (ha)
Beslut om Natura 2000	Nej
Kommun	Jönköping
Socken	Gränna
Lägesbeskrivning	Cirka 9 km norr om Gränna tätort
Fastigheter	Delar av fastigheterna Getingaryd 1:2, 1:3, 1:4, samfälligheten Getingaryd 1:2, 1:3, 1:4 samt Kleven 1:14 Nyttjanderätter och servitut redovisas i sakägarförteckningen, bilaga 3
Fastighetsägarkategori	Enskilda
Gräns	Enligt karta, bilaga 1. Inmätning pågår av Lantmäteriet.
Förvaltare	Länsstyrelsen i Jönköpings län

BESKRIVNING AV OMRÅDET

Klevenbranten är en västvänd brant inom Vätterns förkastningsbrant direkt söder om länsgränsen mot Östergötland. Naturreservatet sträcker sig från Vätterns strand upp till toppen av vätterbranten som reser sig 190 meter över Vättern. Byn Kleven ligger ovanför reservatet som utgörs av lövträdsdominerad blandskog. Som i många av branterna i Östra Vätterbrantsområdet dominerar ek och tall i de övre delarna och ask och alm i de nedre. Det förekommer dessutom lind, lönn, björk, asp och gran i skogen. I delar av ädellövskogen där luftfuktigheten är hög finns gott om den rödlistade arten större barksnäcka.

För mer information om området och dess naturvärden hänvisas till skötselplanen.

Bakgrund

Klevenbranten nyckelbiotopinventerades av Skogsstyrelsen år 2001. Större delen av området klassades då som nyckelbiotop. Vid en utvärdering över all mark med höga naturvärden i Östra Vätterbranterna år 2005 bedömdes Klevenbranten tillsammans med elva andra områden vara i behov av ett långsiktigt skydd i form av naturreservat. Markägarna till Klevenbranten fick i augusti 2005 ett informationsbrev om Länsstyrelsens förslag att långsiktigt skydda Klevenbranten som naturreservat.

Länsstyrelsen har, sedan år 2005, diskuterat förslaget med berörda markägare. I mars 2011 hölls ett möte för alla berörda markägare för att informera om processen. I maj 2011 beställde Länsstyrelsen värdering av berörda fastigheter av Värderingsbyrån i Sydost AB. Länsstyrelsen gav i augusti 2011 Söllscher Lantmäterikonsult AB i uppdrag om förhandling om ersättning för berörda markägare. Ännu ett markägarmöte hölls i mars 2012. Förhandling pågår med berörda fastighetsägare. Länsstyrelsen beställde inmätning av naturreservatsgränsen från Lantmäteriet i augusti 2011. Inmätningen är ännu inte klar.

Vintern 2012 avverkades delar av två nyckelbiotoper inom det närliggande planerade naturreservatet Boerydsberget utan Länsstyrelsens kännedom. Ett intermistiskt beslut togs i juni 2013 med en rättelse i augusti samma år för att förhindra att fler områden med höga naturvärden skulle skadas eller försvinna.

Samråd enligt 25-26 §§ förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. har skett med Jönköpings kommun, Naturvårdsverket och Skogsstyrelsen.

Förslag till beslut skickades på remiss till berörda parter den 10/2 2014.

REMISSVAR

Jönköpings kommun tillstyrker förslaget.

Jönköpings energi hade inga synpunkter.

Sveriges geologiska undersökning (SGU) hade inga synpunkter men kompletterade avsnittet 2.2 Topografi, geologi och hydrologi i Skötselplanen. De påpekar även att ingen av bergarterna är kalkhaltiga. Allt detta har beaktats

Jönköpings fågelklubb anser att det är viktigt för fågellivet att främst den ädellövriska skogen bevaras för häckande tättingar.

Ett par markägare är missnöjda med förslaget. De kräver att gränserna gås igenom med noggrant, de ser oklarheter i fråga om området ska betas eller ej och de kräver att hänsyn tas till utsikten från Klevens by. Länsstyrelsen har haft en dialog med markägarna efter remissen

En jaktarrendator hade frågor om jakt av vildsvin med åtel och vakkoja. Detta har beaktats genom att det är tillåtet med temporära åtel och vakkojor efter godkännande av reservatsförvaltaren.

Friluftsförbundet region öst ser positivt på bildandet av naturreservaten. De vill framförallt lyfta fram ett utav syftena med bildandet av naturreservatet Boerydsberget: att ge möjlighet till naturupplevelse och ett rörligt friluftsliv, inom ramen för bevarande av naturvärden.

Naturskyddsföreningen ser positivt på reservatsbildningen men föreslår att reservatet ska heta Klevenbranten och inte Kleven. Förslaget har beaktats.

Motivering

BESTÄMMELSER

Enligt 7 kap. 4 § MB får ett mark- eller vattenområde av länsstyrelsen förklaras som naturreservat i syfte att bevara biologisk mångfald, vårda och bevara värdefulla naturmiljöer eller tillgodose behov av områden för friluftslivet. Ett område som behövs för att skydda, återställa eller nyskapa värdefulla naturmiljöer eller livsmiljöer för skyddsvärda arter får också förklaras som naturreservat.

Enligt 7 kap. 5 § MB ska i ett beslut om att bilda naturreservat skälen för beslutet anges. I beslutet ska också anges de inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden som behövs för att uppnå syftet med naturreservatet, såsom förbud mot bebyggelse, uppförande av stängsel, upplag, schaktning, täkt, uppodling, dikning, plantering, avverkning, jakt, fiske och användning av bekämpningsmedel. En inskränkning får innebära att tillträde till området förbjuds under hela eller delar av året.

I 7 kap. 6 § MB anges att om det behövs för att tillgodose syftet med ett naturreservat, får länsstyrelsen förplikta ägare och innehavare av särskild rätt till fastighet att tåla sådana intrång som att det inom området

1. anläggs vägar, parkeringsplatser, vandringsleder, raststugor, tältplatser, badplatser, sanitära inrättningar eller liknande anordningar,
2. bereds tillträde till mark för allmänheten där allmänheten annars inte har rätt att vistas,
3. utförs gallring, röjning, slätter, plantering, betesdrift, avspärning eller liknande åtgärder, eller
4. genomförs undersökningar av djur- och växtarter samt av mark- och vattenförhållanden.

I 7 kap. 25 § MB anges att vid prövning av frågor om skydd av områden enligt detta kapitel ska hänsyn tas även till enskilda intressen. En inskränkning i enskilds rätt att använda mark eller vatten som grundas på skyddsbestämmelse i kapitlet får därför inte gå längre än som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses.

I 7 kap. 30 § MB stadgas att föreskrifter om rätten att färdas och vistas inom ett område som skyddas enligt detta kapitel och om ordningen i övrigt inom området får meddelas av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer, om det behövs för att tillgodose syftet med skyddet. Föreskrifterna ska gälla omedelbart, även om de överklagas.

I 2 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. anges bl.a. att länsstyrelsen ansvarar i länet för områdesskyddet.

Enligt 3 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. ska länsstyrelsen fastställa en skötselplan för ett naturreservats långsiktiga vård. En skötselplan ska ingå i varje beslut om bildande av ett naturreservat.

Länsstyrelsen får, enligt 22 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m., meddela föreskrifter enligt 7 kap. 30 § MB.

Av 2 kap. 6 § MB framgår att för en verksamhet eller åtgärd som tar i anspråk ett mark- eller vattenområde ska det väljas en plats som är lämplig med hänsyn till att ändamålet ska kunna uppnås med minsta intrång och olägenhet för människors hälsa och miljön. Bestämmelserna i 3 och 4 kap. ska, bl.a. vid prövning av frågor enligt 7 kap., tillämpas endast i de fall som gäller ändrad användning av mark- eller vattenområden.

Enligt 5 § förordning (1998:896) om hushållning med mark- och vattenområden m.m. ska den myndighet, som ska tillämpa bestämmelserna i 3 och 4 kap. miljöbalken i ett ärende, i beslutet ange om den prövade anläggningen, verksamheten eller åtgärden går att förena med en från allmän synpunkt lämplig användning av mark- och vattenresurserna samt med den för området gällande regionplanen eller kommunala översiktsplanen.

I 3 kap. 6 § andra stycket MB anges att områden som är av riksintresse för naturvården, kulturmiljövården eller friluftslivet ska skyddas mot åtgärder som kan påtagligt skada natur- eller kulturmiljön. Av 3 kap. 8 § andra stycket MB följer att områden som är av riksintresse för anläggningar för industriell produktion, energiproduktion, energidistribution, kommunikationer, vattenförsörjning eller avfallshantering ska skyddas mot åtgärder som kan påtagligt försvåra tillkomsten eller utnyttjandet av anläggningarna. Enligt 3 kap. 10 § ska om ett område är av riksintresse för flera oförenliga ändamål, företräde ges åt det eller de ändamål som på lämpligaste sätt främjar en långsiktig hushållning med marken, vattnet och den fysiska miljön i övrigt. Beslut med stöd av första stycket får inte strida

mot bestämmelserna i 4 kap. Enligt 4 kap. 8 § MB är de områden som anges i 2-8 §§, med hänsyn till de natur- och kulturvärden som finns i området, i sin helhet av riksintresse. I 4 kap. 2 § MB ska inom området Vättern med öar och strandområden, turismens och friluftslivets, främst det rörliga friluftslivets, intressen beaktas vid bedömningen av tillåtligheten av exploateringsföretag eller andra ingrepp i miljön.

BEDÖMNING

Länsstyrelsen arbetar med de av riksdagen beslutade miljömålen. Naturreservatsbildning av Klevenbranten bidrar till miljökvalitetsmålen "Levande skogar" och "Ett rikt växt- och djurliv".

Klevenbranten är en värdefull naturskog i en solexponerad västbrant. Naturreservatsbildning av Klevenbranten prioriteras i enlighet med den strategi som finns vid urval om skogsområden för långsiktigt skydd (Strategi för formellt skydd av skog i Jönköpings län. 2006, Länsstyrelsen i Jönköpings län och Skogsvårdsstyrelsen Jönköping-Kronoberg). Klevenbranten är inom högsta värdegrupp. Området har höga värden på beståndsnivå och ligger inom värdestrakten Östra Vätterbranterna samt i en ansamling av naturreservat. Sedan 9 september 2012 är Östra Vätterbranterna utpekade som ett biosfärområde av FN-organet Unesco. Klevenbranten tillsammans med omkringliggande naturreservat bedöms därför ha goda möjligheter att bevara biologisk mångfald på lång sikt. I området växer ädel- och triviallövskog vilket är en prioriterad skogstyp vid val av områden för långsiktigt skydd.

Klevenbranten är nyckelbiotopsinventerad av Skogsstyrelsen och stora delar av brantmiljön och den blöta ädellövskogen nedanför branten klassas som nyckelbiotop. Rödlistade arter samt flera signalarter är funna i Klevenbranten. Området är riksintresse enligt 3 kap miljöbalken för naturvård (NRO06008) och enligt 4 kap miljöbalken för friluftsliv (Vättern med öar och strandområden) samt ingår i Jönköpings läns naturvårdsprogram (objekt nr 80-34).

Länsstyrelsen bedömer att områdets höga naturvärden motiverar ett skydd mot skogsbruk och exploatering. För att bevara områdets naturvärden krävs en anpassad skötsel där gran hålls efter till förmån för lövträd och tall. Området ska därför skyddas som naturreservat.

Föreskrifterna är anpassade till naturreservatets syften och värden. De är främst avsedda att bevara en ädellövskog med inslag av triviallövträd och tall. Länsstyrelsen har enligt 7 kap. 25 § MB avvägt föreskrifterna för området mot sakägares intresse och bedömer att föreskrifterna inte går längre än vad som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses.

Klevenbranten ligger inom ett område utpekade som riksintresse för naturvård (NRO06008) som enligt 3 kap. 6 § MB ska skyddas mot åtgärder

som kan påtagligt skada naturmiljön. Större delen av naturreservatet berör också ett område som av Statens energimyndighet utpekats som riksintresse för vindbruk enligt 3 kap. 8 § MB (F029). Hela naturreservatet ligger dessutom inom strandskyddsområde (300 meter). Vid en prövning av flera oförenliga riksintressen enligt 3 kap. 5-8 §§ MB ska enligt 3 kap. 10 § MB företräde ges åt det eller de ändamål som på lämpligaste sätt främjar en långsiktig hushållning av marken, vattnet och den fysiska miljön i övrigt. Beslut med hänvisning till 3 kap. 10 § MB får inte strida mot bestämmelserna i 4 kap. MB.

De aktuella riksintresseområdena är överlappande. Naturreservatet ligger tills största del inom riksintresset för vindbruk. Att hela naturreservatet ligger inom 500 meter från bebyggelse och trafikerad väg utgör dock redan idag en begränsning vid etablering av vindkraft i området. Jönköpings kommun har år 2008 antagit en policy för etablering av vindkraft. Vindkraftpolicyn anger att etablering av vindkraftverk inom naturreservat generellt inte bedöms som lämplig på grund av de höga natur- och bevarandevärdena. Om ett motstående riksintresse bedöms att påtagligt skadas av en etablering av vindkraftverk, anges i policyn att en etablering inte kan ske. Inom området med överlappande riksintressen skulle exploatering i form av nutidens vindkraft skada riksintresse för naturvård och biologiska värden knutna till gammal skog och grova träd, genom den markberedning, schaktning och anläggande av vägar detta skulle innebära.

Vid en avvägning mellan de olika riksintressena bedömer Länsstyrelsen, mot bakgrund av ovanstående, att bildande av naturreservatet Klevenbranten på bästa sätt främjar en långsiktig hushållning av det aktuella området. Beslutet om naturreservatet kan inte heller anses strida mot bestämmelserna i 4 kap. MB.

Naturreservatsbildningen är förenlig med hushållningsbestämmelserna i 3 och 4 kap. MB och med den för området gällande översiktsplanen.

I enlighet med vad som sägs i 4 och 5 §§ förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning, bedömer Länsstyrelsen att de föreslagna ordningsföreskrifterna enligt 7 kap 30 § miljöbalken innebär så begränsade kostnadsmässiga och andra konsekvenser att det saknas skäl för en konsekvensutredning av regelgivningen.

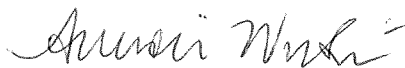
Hur man överklagar

Detta beslut kan överklagas hos regeringen (Miljödepartementet) **genom skrivelse till Länsstyrelsen** – se bilaga 4 (formulär 23).

Upplysning

Beslutet kungörs i länets författningssamling samt i berörda dagstidningar. Föreskrifterna enligt 7 kap. 30 § MB träder i kraft den 18 juli 2014 och de gäller omedelbart även om de överklagas. Kungörelsen införs i Jönköpings posten den 26 juni 2014, vilket innebär att ett eventuellt överklagande ska ha inkommit till Länsstyrelsen senast den 17 juli 2014.

I den slutliga handläggningen av detta ärende, i vilket länsråd Anneli Wirtén beslutat och naturvårdshandläggare Anders Hildingsson varit föredragande, har även tf enhetschef för Naturskydd och tillsyn Charlotta Urberg och avdelningschef Per Hallerstig deltagit.

Anneli Wirtén

Anders Hildingsson

Bilagor

1. Beslutskarta
2. Skötselplan med bilagor
3. Sakägarförteckning
4. Hur man överklagar
5. Sändlista

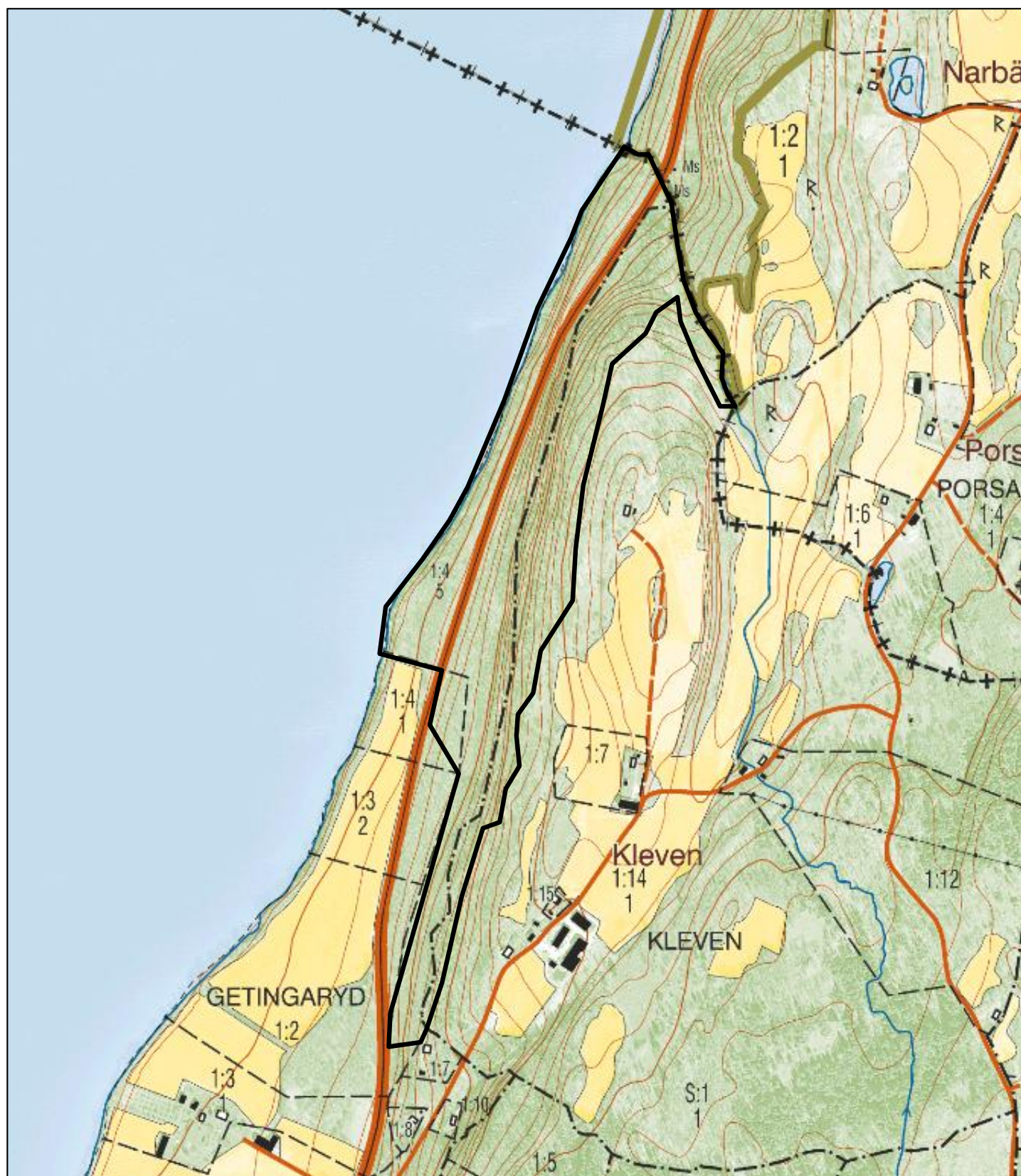
Naturreservatet Klevenbranten

Bilaga 1

Beslutskarta

Tillhör Länsstyrelsens beslut

2014-06-17, dnr 511-448-2012

© Länsstyrelsen i Jönköpings Län

© Bakgrundskartor Lantmäteriet,
dnr 106-2004/188

Godkänd från sekretessynpunkt för spridning.
Lantmäteriverket 1999-09-16.

 Gräns för naturreservatet

1:7 500

Skötselplan för naturreservatet Klevenbranten i Jönköpings kommun

Innehållsförteckning

1. SYFTET MED NATURRESERVATET	3
2. BESKRIVNING AV OMRÅDET	3
2.1 Administrativa data	3
2.2 Topografi, geologi och hydrologi	3
2.3 Historik och markanvändning	4
2.4 Växt- och djurliv	5
2.5 Friluftsliv	6
2.6 Bebyggelse och anläggningar	6
2.7 Källförteckning	6
3. MÅL OCH SKÖTSELÅTGÄRDER FÖR NATURRESERVATET	7
3.1 Övergripande mål med skötseln	7
3.2 Skötselområden med bevarandemål och åtgärder	7
3.3 Friluftsliv och gränser	8
3.4 Sammanfattning av planerade skötselåtgärder	9
4. DOKUMENTATION OCH UPPFÖLJNING	9
4.1 Uppföljning av skötselåtgärder	9
4.2 Uppföljning av bevarandemål	10
5. BILAGOR	10

Skötselplanen har upprättats av Länsstyrelsen i Jönköpings län år 2014 och gäller tills vidare men bör revideras när tillsyn eller uppföljning visar att behov finns. Beslutets syfte och föreskrifter sätter ramarna för skötselplanens revidering.

Vid frågor om skötsel av reservat kontakta Länsstyrelsens växel, telefon: 010-22 36 000.

1. Syftet med naturreservatet

Syftet med naturreservatet är att:

- bevara och vårda gammal ädellövskog med fuktigt mikroklimat
- bevara och vårda en gammal blandskog i brantmiljö med solexponerade tallar och senvuxna ekar
- bevara biologisk mångfald knuten till dessa naturtyper

Syftet ska uppnås genom att:

- skogen ska bevaras genom i huvudsak fri utveckling, men begränsning av granföryngring får ske.

2. Beskrivning av området

2.1 ADMINISTRATIVA DATA

Namn	Klevenbranten
Skyddsform	Naturreservat
Areal	16,4 hektar (ha)
Beslut om Natura 2000	Nej
IUCN-kategori	IV – Habitat/artskyddsområde
Miljömål	Levande skogar Ett rikt växt- och djurliv
Län	Jönköping
Kommun	Jönköping
Socken	Gränna
Naturgeografisk region	Sydsvenska höglandets centrala och östra delar (13)
Mittpunktskoordinater	N 6440600 – E 472900 (SWEREF99TM)
Lägesbeskrivning	Cirka 9 km norr om Gränna tätort
Fastighet(er)	Delar av fastigheterna Getingaryd 1:2, 1:3, 1:4, samfällighet Getingaryd 1:2, 1:3, 1:4 samt Kleven 1:14 Nyttjanderätter och servitut redovisas i sakägarförteckningen, bilaga 3
Markägarkategorier	Enskilda
Gräns	Enligt beslutskarta, bilaga 1. Inmätning pågår av Lantmäteriet
Förvaltare	Länsstyrelsen i Jönköpings län
<i>Areal per markslag</i>	
Skog	16,4 ha

Naturtyper

*Natura 2000-habitat**

Blandskog	6 ha	Ej naturahabitat	
Ädellövskog	10,4 ha	Ädellövskog (9020)	10,4 ha

* Fältinventering för att urskilja Natura 2000-habitat är ej genomförd.

2.2 TOPOGRAFI, GEOLOGI OCH HYDROLOGI

Klevenbranten ligger i Östra Vätterbrantsområdet, 9 km norr om Gränna, nära gränsen till Östergötland. Närheten till Vättern ger generellt ett klimat med långa milda höstar och något svalare vårar.

Bergsbranten vid Klevenbranten utgör en del av den magnifika förkastningsbrant som begränsar Vätterns östra strand och skapat Vätternsänkan. Förutom den betydelse förkastningsbranten har för värdefulla livsmiljöer och den biologiska mångfalden har den också ett stort geologiskt och geomorfologiskt värde.

Det föreslagna reservatsområdet utgörs inte bara av berg och morän. Nedanför bergsbranten ligger en ganska stor terrass med svallgrus, avsatt under högsta kustlinjen som här når till runt 135 m ö.h. Högsta kustlinjen är den nivå i landskapet som havsytan nått som högst efter inlandsisens bortsmältande.

Berggrunden inom reservatet domineras inte av Visingsögruppens sedimentbergarter. Dessa förekommer nedanför själva förkastningsbranten och ger upphov till den flackare topografin längs strandremsan. Sedimentbergarterna är dock vanligen täckta av lösa jordlager, men i strandkanten kan säkert bergblottningar finnas.

Till skillnad från Visingsögruppens sedimentära bergarter utgörs själva förkastningsbranten och berggrunden vidare österut av det så kallade urberget, och just här av olika varianter av granit. Längs förkastningszonen är bergarterna ofta förskiffrade genom upprepade förkastningsrörelser i berggrunden. Det kan liknas med att berggrunden på vissa platser blivit söndermald, med en resulterande bergart som kallas mylonit.

Delavrinningsområdet ansluter till Vättern och huvudavrinningsområdet är Motalaström.

2.3 HISTORIK OCH MARKANVÄNDNING

Naturresevatnen Klevenbranten och Boerydsberget samt det närbelägna naturresevatet Narbäcken-Holkaberg vid länsgränsen, ligger i ett område vars uppodling och gårdsstrukturer har ett ursprung i en medeltida kolonisation. I samband med fornminnesinventeringar i närområdet har det påträffats fornlämningsliknande lämningar som enstaka rund stensättning (Raä Ödeshög 176:1), äldre odlingsrösen och fyndplats för stenyxa (Raä Gränna 102:1). Indikationer på att området kan ha brukats även före en medeltida kolonisation. Området genomkorsas av den ursprungliga sträckningen av Västra Hålatedsvägen. Grusvägen som vackert ringlar genom landskapet utgör en liten orörd del av den gamla landsvägen mellan Östergötland och Småland, sannolikt med förhistoriskt ursprung.

Vägen och områdets strategiska och lättförsvarade terräng har utgjort ett område där det är känt att strider ägt rum. År 1452 omtalas en strid mellan

en svensk försvarsstyrka och en angripande dansk-tysk här i närheten av Narbäck.

Under det s. k Rantzaus fälttåg 1567 passerade en stor dansk-tysk här genom området med målsättning att plundra Östergötland. Delar av styrkan passerade Klevenbranten.

Efter en kort strid mot ett svenskt uppbåd av försvarare, kunde hären ta sig igenom den trånga passagen på den gamla Hålavedsvägen in i det rika Östergötland.

Skogen har under de senaste decennierna varit förhållandevis orörd. Viss gallring har dock förekommit. Enligt historiska kartor utgörs platån mellan branten och vätterstranden huvudsakligen av gammal åker- och slättermark som i dag är lövskog. Ovanför branten höjer sig terrängen ytterligare via ett antal små plåtåer. De brantare delarna har förmodligen främst nyttjats som betesmark. Större delen av området ovanför branten betas i viss utsträckning. Narbäcken har tidigare varit uppdämd och det har funnits en kvarn ett tiotal meter uppströms där vägen nu korsar ån.

Det finns två registrerade fornlämningar, enligt fornlämningsregistret, som berör naturreservatet båda är gränsmarkeringar mot Östergötland (Ödeshög 174:1 och 55:1).

2.4 VÄXT- OCH DJURLIV

Trots att Klevenbranten inte är något stort naturreservat finns här mycket varierad natur. I områdets översta delar och i branten är den torra och steniga marken bevuxen med tall, lind och ekskog. Nedanför branten är marken istället fuktig och bördig och i norr ger Narbäckens ravin ett ännu blötare och mer skyddat mikroklimat. I dessa delar dominerar ek, alm, ask och hassel i trädskiktet. I området finns ett antal jätteträd och även en del hamlade träd. Det är måttlig tillgång på stående och liggande död ved och på trädhåligheter. I området finns fem registrerade nyckelbiotoper.

Klevenbranten har en rik landsnäcksfauna bland annat förekommer de rödlistade arterna större barksnäcka och bukspolnsnäcka.

Klevenbranten och närliggande naturreservatet Boerydsberget har inventerats med avseende på insekter. Man har då bland annat hittat de rödlistade arterna enfärgad brandsvampbagge, *Atomaria diluta*, *Abraeus granulum*, svartbrun brunbagge och sprängtickgnagare. Sammanlagt har man hittat 11 rödlistade evertetrater.

I ädellövskogens fältskikt finns en artrik fältflora. Här återfinns bland annat tandrot, trolldruva, gulsippa, bäckbräsmå och skärmstarr. På våren breder en vit matta av blommande och doftande ramslök ut sig över reservatets fuktiga delar.

Även en rad intressanta mossor och lavar har påträffats inom reservatet. Några av dessa är gammelekslav, savlundlav, stiftklotterlav, skogsbäckmossa och västlig husmossa.

Kända förekomster av signalarter och rödlistade arter finns samlade i bilaga 2a.

2.5 FRILUFTSLIV

Stigar och vägar inom området saknas. Stora delar av området är kuperat och svårtillgängligt.

2.6 BEBYGGELSE OCH ANLÄGGNINGAR

Inom reservatet finns inga byggnader eller anläggningar.

2.7 KÄLLFÖRTECKNING

Fornlämningsregistret. Riksantikvarieämbetet.
Jönköpings kommun. Naturvårdsprogram 2009-2013.
Länsstyrelsen i Jönköpings län. Databas över hotade arter.
Länsstyrelsen i Jönköpings län, 1995. Natur i Jönköpings län.
Länsstyrelsen i Jönköpings län. Registerblad NRO06008.
Länsstyrelsen och Skogsvårdsstyrelsen. Strategi för formellt skydd av skog i Jönköpings län. Meddelande 2006:8.
SGU, 2007: Berggrundskartan över Jönköpings län, skala 1:250 000. SGU K 61. Mikko, H., 2007: Beskrivning till jordartsgeologiska kartan 7E Jönköping NO. SGU K 79.
SGU 2014: Jordarter 1:100 K – 1:250 K, databas.
SGU 2014: Berggrund 1:250 K – databas.
Skogsstyrelsen. Nyckelbiotopsbeskrivningar.
Länsstyrelsen i Jönköpings län. Vedlevande skalbaggar och kryptogamer i fem brantområden i Östra Vätterbranterna. Meddelande 2010:11

3. Mål och skötselåtgärder för naturreservatet

3.1 ÖVERGRIPANDE MÅL MED SKÖTSELN

Naturreservatet ska utgöras av naturskogsartad ädellövskog och blandskog i brantmiljö med solexponerade tallar och senvuxna ekar. Det ska finnas rikligt med död ved, gamla träd och fuktiga miljöer för områdets unika populationer av mollusker.

I området görs så få åtgärder som möjligt. Det kan behöva göras åtgärder för att begränsa granföryngring i syfte att gynna ädellövträd och tall.

Om det blir problem med invasiva främmande arter bekämpas de mekaniskt.

Reservatet är indelat i 2 skötselområden:

1. Skog av ädellövräk typ
2. Ek-tallskog av bergig typ

3.2 SKÖTSELOMRÅDEN MED BEVARANDEMÅL OCH ÅTGÄRDER

För skötselområdesindelning, se skötselplankarta bilaga 2b.

SKÖTSELOMRÅDE 1 –SKOG AV ÄDELLÖVRIK TYP 8,4 HA

Naturtyp: Ädellövskog	8,4 ha
Natura 2000-habitat: ädellövskog (9020)	8,4 ha

OMRÅDESBESKRIVNING

Skogen domineras av ädellövskog med ek, ask, alm, lind och lönn. Gran förekommer i mycket begränsad omfattning. Död ved förekommer i begränsad omfattning i hela området. Den döda veden utgörs främst av ädellövträdslagen. Narbäcken bildar på vissa sträckor en djup ravin med branta bergväggar och hög luftfuktighet.

BEVARANDEMÅL

Området ska vara en naturskogsartad ädellövskog med betydande inslag av gamla ädellövträd. Det ska finnas åldrande och avdöende träd vilket leder till att död ved finns i olika grovlekar och nedbrytningsgrader och att skogen är olikåldrig med olika trädslag. Detta gör att marken får en kontinuerlig skugga och att luftfuktigheten hålls uppe. Förekommande rödlistade arter som är knutna till skogsmiljön ska ha förutsättningar att reproducera sig och leva kvar i området. Arealen naturskogsartad ädellövskog ska vara ca 10 ha inom hela reservatet.

LÖPANDE SKÖTSELÅTGÄRDER

- Skogen ska huvudsakligen skötas genom fri utveckling.
- Med 10-20 års mellanrum inventeras behovet av granavverkning i syfte att gynna ädellövskog. I anslutning till inventeringen görs de avverkningar av gran som behövs.

SKÖTSELOMRÅDE 2 – EK-TALLSKOG AV BERGIG TYP 8,0 HA

Naturtyp: Barrblandskog	7 ha
Naturtyp: Ädellövskog	1,0 ha
Natura 2000-habitat: Ädellövskog (9020)	1,0 ha

OMRÅDESBESKRIVNING

I branten och på toppen av densamma dominerar en torr och mager relativt gles skog med ek och tall som dominerande trädslag. I området finns mycket solbelysta stammar, stenar och berg i dagen vilket ger till ett varmt och torrt mikroklimat.

BEVARANDEMÅL

Skogen ska vara biologiskt värdefull med gamla solbelysta träd, torrakor, lågor och en skog där naturliga processer får råda. Arealen ek-tall skog av bergig typ ska vara minst 7 ha.

LÖPANDE SKÖTSELÅTGÄRDER

- Brantskogen ska huvudsakligen utvecklas genom fri utveckling.
- Med 10-20 års mellanrum inventeras behovet av granavverkning i syfte att gynna tall och ädellövskog. I anslutning till inventeringen görs de avverkningar av gran som behövs.
- Vid behov kan hamling och veteraniseringsåtgärder för särskilt skyddsvärda träd göras. Detta för att bibehålla en olikåldrig skog med inslag av åldrande, döende och döda träd.

Veteranisering innebär att man medvetet skadar unga träd för att försöka få dem att åldras i förtid. Man efterliknar naturens egna processer genom att exempelvis bryta av grenar, göra "hackspethål" och skada barken. Gamla och ihåliga ekar är hem för många svampar, fåglar, insekter, fladdermöss, lavar och mossor. En ek börjar normalt bli ihålig vid ungefär 200 års ålder.

3.3 FRILUFTSLIV OCH GRÄNSER

Inga särskilda anordningar för besökare iordningställs utan besökare hänvisas till närbelägna naturreservat Narbäcken-Holkaberg och Boerydsberget. Informationsskylt om Klevenbranten och dess naturvärden placeras vid den parkeringsplats för Narbäcken-Holkabergs naturreservat som ligger vid länsgränsen samt vid parkeringen för Boerydsbergets naturreservat.

BEVARANDEMÅL

Gränsmarkeringen för området ska vara i gott skick. Besökare till reservatet ska kunna ta del av föreskrifter och information om områdets naturvärden genom informationstavlor som är i gott skick. Informationen i området ska förhöja upplevelsen av besöket, hjälpa besökarna att få sina förväntningar uppfyllda och bidra till att syftet med områdesskyddet uppnås.

SKÖTSELÅTGÄRDER

- Naturreservatets gränser ska markeras enligt Naturvårdsverkets anvisningar inom 1 år efter att beslutet om naturreservatet vunnit laga kraft.
- Informationstavlor ska placeras ut inom 1 år efter att beslutet om naturreservatet vunnit laga kraft.
- Informationstavlor ska innehålla karta över området, information om naturreservatets naturvärden, naturreservatsföreskrifter för allmänheten samt delar av allemansrätten. Information bör finnas på svenska, engelska och tyska.

3.4. SAMMANFATTNING AV PLANERADE SKÖTSELÅTGÄRDER

Åtgärd	Var	När
Gränsmarkering	Yttergräns	Inom 1 år efter beslut om naturreservat
Informationsskylt	Vid parkering Narbäcken naturreservat och parkering för Boerydsbergets naturreservat.	Inom 1 år efter beslut om naturreservat
Inventering av avverkningsbehov av gran samt eventuell veteranisering och hamling.	Skötselområde 1 och 2	En första inventering görs 2014-2016. Därefter med 10 - 20 års mellanrum

4. Dokumentation och uppföljning

4.1 UPPFÖLJNING AV SKÖTSELÅTGÄRDER

Alla skötselåtgärder som utförs inom naturreservatet ska dokumenteras, skriftligt och vid behov med foto. I dokumentationen ska framgå vilka åtgärder som genomförts och när de genomfördes, samt vem som utförde åtgärden.

4.2 UPPFÖLJNING AV BEVARANDEMÅL

En fördjupad uppföljning av naturreservatets värden (natur- och friluftslivs- värden) och de uppsatta bevarandemålen bör ske. Uppföljningen ska ske enligt riktlinjer för uppföljning av skyddade områden.

5. Bilagor

- 2a Artlista
- 2b Skötselplankarta

Urval av arter inom naturreservatet Klevenbranten

Nedan redovisas kända förekomster av rödlistade arter, signalarter samt andra arter av intresse. Arterna är indelade i grupp och därefter i bokstavsordning efter det svenska namnet med det latinska namnet inom parentes.

Kategori: RE (nationellt utdöd), CR (akut hotad), EN (starkt hotad), VU (sårbar), NT (nära hotad), DD (kunskapsbrist), LC (rödlistad 2005 men 2010 bedömd livskraftig), S3 (høgt signalvärde), S2 (medelgott signalvärde), S1 (lågt signalvärde).

Inventerat: det år som senaste fyndet observerades.

Referens: SKS (Skogsstyrelsens nyckelbiotopsinventering), LST (Länsstyrelsen), AP (Artportalen), Hotreg (Hotartsregistret).

Tabell över kända förekomster av rödlistade arter, signalarter samt andra arter av intresse. Sekretessarter är inte angivna.

Art	Kategori	Inventerat	Referens
Kärlväxter			
Alm (<i>Ulmus glabra</i>)	VU	2013	LST
Ask (<i>Fraxinus excelsior</i>)	VU	2013	LST
Blåsippa (<i>Hepatica nobilis</i>)	S1	1998	SKS
Bäckbräsa (<i>Cardamine amara</i>)	S2	2001	SKS
Gulsippa (<i>Anemone ranunculoides</i>)	S3	1998	SKS
Lind (<i>Tilia cordata</i>)	S3	1998	SKS
Murgroä (<i>Hedera helix</i>)	S3	2001	SKS
Ramslök (<i>Allium ursinum</i>)	S2	2001	SKS
Skärmstarr (<i>Carex remota</i>)	S3	2001	SKS
Stenfrö (<i>Lithospermum officinale</i>)	NT	1994	Hotreg
Tandrot (<i>Cardamine bulbifera</i>)	S3	1998	SKS
Trolldruva (<i>Actaea spicata</i>)	S3	1998	SKS
Mossor			
Bläsflikmossa (<i>Lejeunea carifolia</i>)	S3	1998	SKS
Grov baronmossa (<i>Anomodon viticulosus</i>)	S3		SKS
Grov fjädermossa (<i>Neckera crispa</i>)	S3	1998	SKS
Guldlockmossa (<i>Homalothecium sericeum</i>)	S2	1998	SKS
Klippfrullania (<i>Frullania tamarisci</i>)	S3	1998	SKS
Platt fjädermossa (<i>Neckera complanata</i>)	S3	1998	SKS
Porellor (<i>Porella</i> spp)	S3	1998	SKS

Skogsbäckmossa (<i>Hygrohypnum eugyrium</i>)	NT	2002	Hotreg
Västlig husmossa (<i>Loeskeobryum brevirostre</i>)	LC, S3	1998	Hotreg
Lavar			
Almlav (<i>Gyalacta ulmi</i>)	NT, S3	2002	Hotreg, SKS
Blek kraterlav (<i>Gyalacta flotozii</i>)	NT	2009	AP
Blyertslav (<i>Buellia violaceofusca</i>)	NT	2010	AP
Gammelekslav (<i>Opegrapha illecebrosa</i>)	VU, S3	2009	AP
Grå skärelav (<i>Schismatomma decolorans</i>)	NT	2009	AP
Hjälmbrosklav (<i>Ramalina baltica</i>)	NT	2009	AP
Lönnlav (<i>Bacidia rubella</i>)	S3	1998	SKS
Rosa skärelav (<i>Schismatomma pericleum</i>)	NT	2009	AP
Savlundlav (<i>Bacidia incompta</i>)	VU	2000	Hotreg
Skriftlav (<i>Graphis scripta</i>)	S1	1998	SKS
Stiftklotterlav (<i>Opegrapha vermicellifera</i>)	VU, S3	1997	Hotreg
Stor knopplav (<i>Mycobilimbia pilularis</i>)	S3	1997	Hotreg
Trubbig brosklav (<i>Ramalina obtusata</i>)	VU	2009	AP
Insekter			
Enfärgad brandsvampbagge (<i>Diplocoelus fagi</i>)	NT, ÅGP	2000	Hotreg
Liten brunbagge (<i>Orchesia minor</i>)	NT	2000	Hotreg
<i>Atomaria diluta</i>	NT	2000	Hotreg
<i>Abraeus granulum</i>	VU	2000	Hotreg
<i>Phloeophagus thomsoni</i>	NT	2000	Hotreg
<i>Phloeophagus lignarius</i>	NT	2009	AP
Smalknäppare (<i>Procraterus tibialis</i>)	NT	2009	AP
Sydsvensk lindborre (<i>Ernoporicus caucasicus</i>)	NT	2009	AP
<i>Triplax rufipes</i>	NT	2009	AP
Ädelguldbagge (<i>Gnorimus nobilis</i>)	NT	2009	AP
Mollusker			
Större barksnäcka (<i>Ena montana</i>)	NT	2012	LST
Svampar			
Ekskinn (<i>Aleurodiscus disciformis</i>)	NT	2009	AP
Lindyna (<i>Biscogniauxia cinereolilacina</i>)	VU	2011	AP

Källförteckning

Artdatabanken 2010. Rödlistade arter i Sverige 2010.

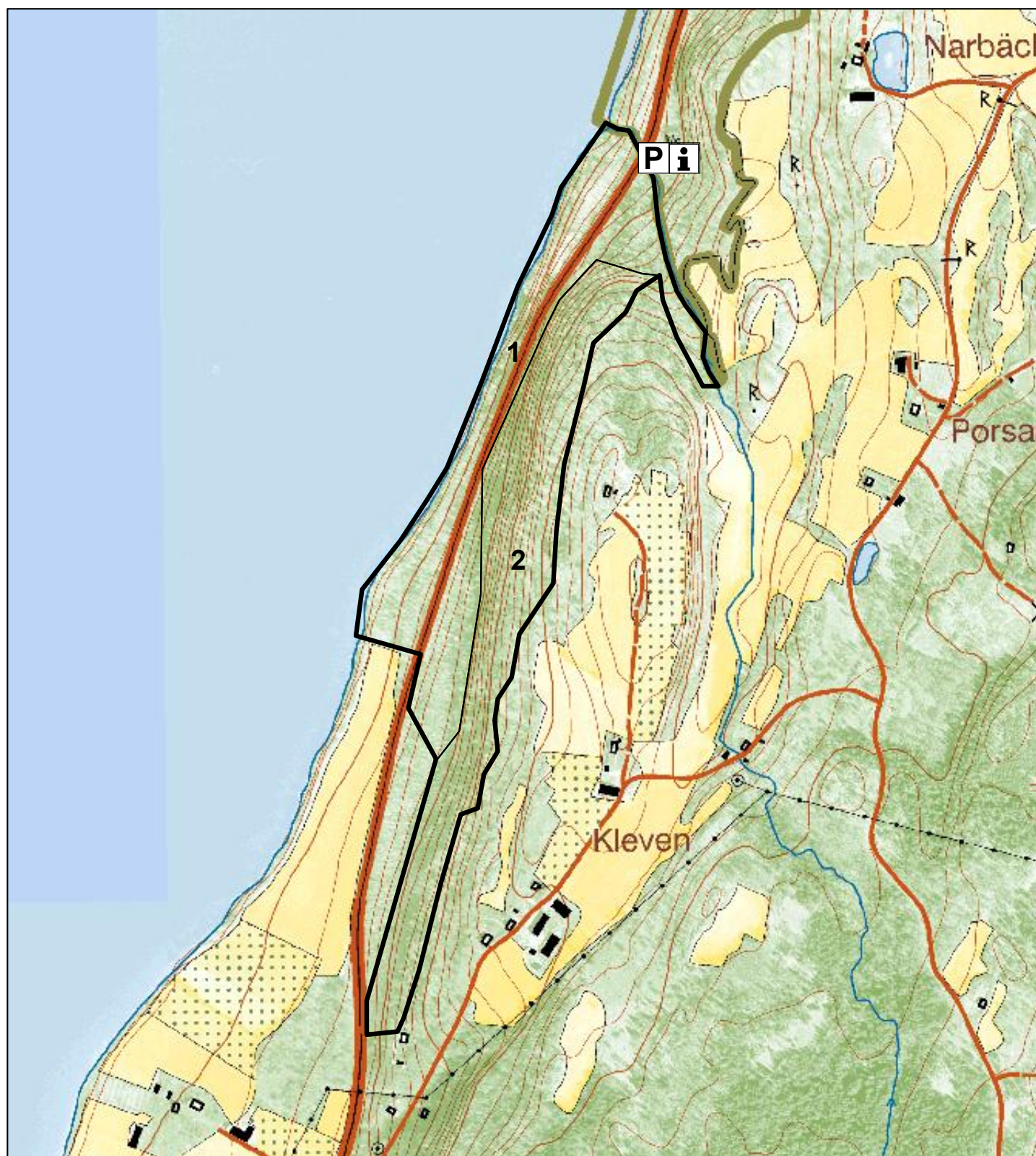
Skogsstyrelsen 1994. Signalarter i projekt nyckelbiotoper.

Skogsstyrelsen 2000. Signalarter – indikatorer på skyddsvärd skog.

Naturreservatet Klevenbranten

Bilaga 2B

Skötselplankarta / karta för friluftsanordningar
Tillhör Länsstyrelsens beslut
2014-06-17, dnr 511-448-2012

© Länsstyrelsen i Jönköpings Län

© Bakgrundskartor Lantmäteriet,
dnr 106-2004/188

Godkänd från sekretessynpunkt för spridning.
Lantmäteriverket 1999-09-16.

 Gräns för naturreseptatet

 Skötselområden

1. Skog av ädellövrik typ

2. Ek-tallskog av bergig typ

 Informationsskylt

 Parkering

1:7 500